

Pracovněprávní vztahy 2

členění:

1. podle účastníků

a) individuální (mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem)

b) kolektivní (mezi zaměstnavatelem a kolektivem zaměstnanců – např. odbory)

2. podle rozsahu práv a povinností

a) základní pracovněprávní vztahy

- pracovní poměr

- práce na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr (dohoda o provedení práce; dohoda o pracovní činnosti)

b) dílčí pracovněprávní vztahy (pracovní cesty, dovolená, odměňování aj.)

druhy pracovního poměru a vedlejší činnost:

- souběžný (více pracovních poměrů u stejného nebo různých zaměstnavatelů)
- hlavní a vedlejší (u stejného zaměstnavatele, přičemž jeden je na plný úvazek, druhý může být jen kratší)
- vedlejší činnost (jiný druh práce u stejného zaměstnavatele)

vznik pracovního poměru:

- pracovní smlouvou
- jmenováním (vedoucí zaměstnanci)
- volbou (např. volba ředitele valnou hromadou)

náležitosti pracovní smlouvy:

- sjednaný druh práce
- místo výkonu práce
- den nástupu do práce

– smlouva může obsahovat i další ujednání

– není-li uvedeno jinak, jde o pracovní poměr na dobu neurčitou

– zkušební dobu je možné sjednat max. na 3 měsíce

skončení pracovního poměru:

- dohodou (oboustranný právní úkon)
- výpovědí (jednostranný úkon)
- okamžitým zrušením (mimořádně, zejména při zvlášť hrubém porušení pracovní kázně)
- zrušením ve zkušební době
- uplynutím sjednané doby
- odnětím povolení k pobytu nebo vyhoštěním (v případě cizinců)
- smrtí

– výpověď musí být písemná

– pracovní poměr končí uplynutím 2měsíční výpovědní lhůty, v případě organizačních změn je lhůta 3měsíční

– zaměstnanec může dát výpověď z jakéhokoli důvodu, nebo bez udání důvodu

– zaměstnavatel musí dodržet podmínky zákoníku práce

pracovní podmínky:

pracovní doba

- základní délka 40 hodin týdně (odlišná pro práci v podzemí, doly aj., pro vícesměnný provoz a pro mladistvé)
- přestávky na jídlo se nezapočítávají, musí ale být poskytnuty nejdéle po 4,5 hod. Práce v délce nejméně 1/2 hodiny

- rovnoměrné rozložení (40 hod. každý týden), nerovnoměrné rozložení (“krátký/dlouhý” týden, pružná pracovní doba (zaměstnanec si sám volí nástup, příp. i odchod z práce v rámci daného časového úseku)
- při rovnoměrném rozvržení směn nesmí pracovní doba přesáhnout 9 a při nerovnoměrném 12 hodin
- mezi koncem jedné a začátkem příští směny musí být odpočinek aspoň 12 hodin
- práce v noci (22:00 – 6:00 hod.), práce přesčas (na příkaz zaměstnavatele), pracovní pohotovost (zaměstnanec mimo pracovní dobu je připraven, že v případě naléhavé potřeby nastoupí do práce)

dovolená na zotavenou:

- za kalendářní rok
- za odpracované dny
- dodatková dovolená
- další dovolená

– nárok po 60 odpracovaných směnách

– základní výměra 4 týdny

– dobu čerpání určuje zaměstnavatel (plán dovolených; aspoň 2 týdny vcelku)

překážky v práci:

a) na straně zaměstnance

- z důvodu obecného zájmu (veřejné funkce, občanské povinnosti – svědectví u soudu, jiné – dárcovství krve)
- výkon služby v ozbrojených silách
- školení a studium při zaměstnání (zvyšování kvalifikace, rekvalifikace)
- důležité osobní překážky (zdravotní, péče o děti, narození dítěte, svatba, úmrtí...)

b) na straně zaměstnavatele

- prostoj
- přerušení práce způsobené nepříznivými povětrnostními vlivy
- ostatní

odměna za práci:

§ 4 Zákona o mzdě, odměně za pracovní pohotovost a o průměrném výdělku:

(1) Zaměstnanci přísluší za vykonanou práci mzda.

(2) Mzdou se rozumí peněžitá plnění nebo plnění peněžitě hodnoty (naturální mzda) poskytovaná zaměstnavatelem zaměstnanci za práci, a to podle její složitosti, odpovědnosti a namáhavosti, podle obtížnosti pracovních podmínek, pracovní výkonnosti a dosahovaných pracovních výsledků. Za mzdu se nepovažují další plnění poskytovaná v souvislosti se zaměstnáním, zejména náhrady mzdy, odstupné, cestovní náhrady, výnosy z kapitálových podílů (akcií) nebo dluhopisů a odměna za pracovní pohotovost.”

- mužům i ženám vykonávajícím stejnou práci přísluší i stejná mzda (§ 4a)
- mzda nesmí být nižší než minimální mzda (od ledna 2007: 8000,- Kč/měs., 48,10 Kč/hod., <http://www.mpsv.cz/cs/871>)
- za práci přesčas náleží příplatek min. 25 % průměrného výdělku (nebo náhradní volno)